

Nr 397.

Av herr **Johansson** i Krogstorp och **Magnusson** i Skövde *i fråga om verkställande av en allsidig utredning om jordbrukets ekonomiska förhållanden m. m.*

I den starka ekonomiska utveckling, som kännetecknat de senaste årtiondena, har jordbruket icke förmått hålla jämna steg. Övriga näringsgrenar ha i större utsträckning kunnat utnyttja tekniska framsteg, medan man inom jordbruksnäringen fortfarande är i större utsträckning beroende av manuellt arbete. Jordbrukarna ha ej heller i jämförlig utsträckning kunnat höja saluprisen på sina produkter, vilka i flera fall säljas till priser, som, när hänsyn tages till allmänna prisstegringen och penningvärdets fall, ligga långt under övriga varuslags. Härav har följt, att vid jordbruket sysselsatta företagare och arbetare icke nått en levnadsstandard, som är jämförlig med i övriga näringar eller i statstjänst sysselsatta personers. Orsakerna härtill äro förnämligast att söka i den starka konkurrensen från klimatiskt mera gynnade länder och därav orsakade låga priser på jordbruksalster. Jordbrukarna ha saknat den för sådant nödvändiga ekonomiska betingelsen att höja sin och sina anställdas levnadsstandard i jämnhöjd med övriga befolkningsgrupper.

De framställningar, som tid efter annan gjorts för att förmå statsmakterna att vidtaga åtgärder till jordbruksnäringens skydd och därav följande bättre prisbildning, ha icke i tillräcklig mån hörsammats. Det svenska jordbrukets ekonomiska ställning är därför synnerligen svag, och endast genom ytterlig arbetsamhet och kvarstående på en relativt låg levnadsstandard ha vittgående kriser inom jordbruksnäringen kunnat undvikas.

Dessa förhållanden inverka givetvis i hög grad på den svenska lantarbetarekårens förhållanden. För lantarbetsgivarna är det ingalunda önskvärt att behöva betala såväl relativt som absolut lägre löner än industriarbetarna åtnjuta, en olägenhet som lantarbetarnas mera stadigvarande anställning icke förmår utjämna.

Frågan om vår jordbruksnäringens ekonomiska bärighet och däri arbetandes ekonomiska ställning är emellertid av så betydande ekonomisk och social räckvidd att den påkallar uppmärksamhet och främst av allt åtgärder. I tider av bristande arbetstillgång får ej lämnas obeaktat, att en ekonomiskt välsituerad jordbruksnäring kan sysselsätta ett avsevärt större antal arbetare än en ekonomiskt svag sådan. I sistberörda fall nödgas man till det yttersta

inskränka på arbetarnas antal (någon inknappning på lönerna är knappast möjlig eller ifrågasatt), vilket i regel sker genom övergång till extensivare och billigare drift med därav följande produktionsminskning, i en del fall genom den sämre åkerjordens läggande till betesmark. Men härav följer uppenbarligen också minskade arbetstillfällen.

Att genom förbättrat skydd för det svenska jordbrukets produktion nå det avsedda syftet, en ekonomiskt vederhäftig jordbruksnäring och därigenom en förbättrad levnadsstandard för dess arbetare och företagare, är att döma av statsmakternas härtill sedan många år intagna ståndpunkt icke att räkna med. Någon ändring härutinnan står uppenbarligen ej att vinna med mindre en ingående utredning om jordbruksnäringens ekonomiska läge ofrånkomligen visar att åtgärder i ena eller andra riktningen måste vidtagas. Även efter en sådan utredning lära väl meningarna om lämpligaste åtgärderna differera, men å andra sidan får man väl hoppas, att en ökad insikt om denna betydelsefulla närings svåra läge också skall föranleda åtgärder till dess stärkande. En utredning av antydd art skulle säkerligen bli av obestridligt värde, då härigenom större klarhet och vissa uppslag av värde för vårt jordbruks framtida utveckling skulle kunna ernås.

Jämsides härmed bör företagas en undersökning om lantarbetarnas ställning och möjligheterna till förbättrade villkor för denna betydande arbetaregrupp. Lantarbetarnas ställning sammanhänger så intimt med jordbrukets ekonomiska förutsättningar, att en utredning i det ena hänseendet icke kan ske utan att även omfatta det andra.

De löneförmåner lantarbetarna åtnjutit och åtnjuta lämna även med största sparsamhet icke möjlighet för dem att genom besparingar trygga sin ålderdom. Ganska ingående undersökningar, som en av motionärerna anställt i samband med en omfattande egnahemslåneförmedling har visat, att en lantarbetare i bästa fall vid omkring 50 års ålder kunnat spara 2,000: — till 2,500: — kronor, en vacker gärning under så begränsade möjligheter, men ej tillräcklig att trygga hans ålderdom.

Även om man nödgas räkna med, att ett stort antal personer t. o. m. under gynnsammare omständigheter försumma omsorgen om framtiden, är det uppenbarligen önskvärt att förhållandena medge den verkligt skötsamme att trygga sig för ålderdomen. Men de ekonomiska förhållandena inom jordbruket äro som antytts sådana, att ingen lönereglering nu står att genomföra, som för däri anställda öppnar sådana möjligheter. Osökt glider för oss då tanken in på, att genom en utbyggnad av folkförsäkringen eller något liknande söka förbättra lantarbetarnas ställning.

Vi förbise ingalunda de näraliggande invändningar av praktisk och principiell art som kunna resas häremot. Man torde bl. a. anse, att staten icke på antytt sätt kan intressera sig för en viss befolkningsgrupp. Vi ha ej heller förbisett att bestämmelserna för pensionsförsäkringen redan medgiva viss frivillig försäkring, som dock vunnit ringa anslutning. Men jordbruks-

näringsens stora betydelse, ja omistlighet för samhället å ena sidan samt dess otillfredsställande ekonomiska möjligheter å andra medför dock en viss förpliktelse för statsmakterna att vidtaga åtgärder. Vi avse ej heller att med här sagda ställa något bestämt yrkande men väl uppslag för vidare utredning.

Vid de återopade undersökningar om lantarbetarnas ekonomiska ställning som verkstälts av en bland motionärerna har framgått svårigheterna för lantarbetarna att kunna under nu rådande bestämmelser förvärva egna småbruk, ehuru kvalificerade personer i stor utsträckning förefinnas. Förvärvet strandar ofta på svårigheten att uppbringa det kapital, som utöver egna hemslånet erfordras för fastighetsförvärvet och uppsättningen av inventarier. Vi dela tillfullo uppfattningen om vanskligheten att grunda ett eget jordbruk utan eget kapital — erfarenheten har dock visat att personlig duglighet och arbetsförmåga kunna ersätta bristen på penningar. Icke blott för de verkligt dugliga och skötsamma lantarbetarna utan även för samhället skulle ett underlättande av möjligheten att förvärva egna jordbruk innebära så beaktansvärda fördelar, att en undersökning härom bör verkställas. Härvid torde måhända en rationell lösning av problemet livförsäkring och lån i kombination böra undersökas. De ansatser, som härutinnan gjorts, ha varit alltför ofullständiga för att kunna ge något avsevärdare resultat.

Då vi här gå in för yrkanden om utredning, avse vi givetvis, att densamma bör vara förutsättningslös samt undersöka flera uppslag till frågornas lösning. Vi ha med de givna uppslagen endast avsett lämna vårt bidrag till frågornas lösning.

På grund av det anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t täcktes verkställa dels en allsidig utredning om jordbrukets ekonomiska förhållanden dels ock en utredning om lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning samt om möjligheterna till åtgärder för deras förbättrande.

Stockholm den 31 januari 1928.

Albert Johansson.

Karl Magnusson,
Skövde.

I motionens syfte instämma:

C. O. Johanson,
Huskvarna.

Ernst Aronson.

Jöran Grapenson.

Otto Johansson.

Gunnar Persson.